

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflcova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravnništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

SHOD

zaupnikov narodno-napredne stranke

bo

v nedeljo, dne 7. julija t. l.

ob 10. uri dopoldne

v veliki dvorani „Mestnega doma“.

Na dnevnem redu so razprave o splošnem političnem položaju, deželni klerikalni politiki in njenih posledicah, organizaciji stranke po deželi in o narodnem skladu.

Vstop je dovoljen le vabljenim članom, zato je prinesiti vabilo seboj! Ako bi kdo izmed zaupnikov ne dobil vabila, naj piše ponj izvrševalnemu odboru narodno-napredne stranke v Ljubljani ali pa se udeleži shoda v spremstvu vabljenega zaupnika.

Vseslovanski sokolski zlet v Prago.

V petek se prično slavnostni dnevi do sedaj največjega sokolskega zleta. Zlata Praga je od nekdanj žareče ognjišče prosvetljenih idej, kulturnega prometa za vse slovanske narode. Že v letu 1848. se je vršil prvi slovanski kongres v Pragi z namenom, posvetovati se, kako dati Slovanom več enotnih, kulturnih in gospodarskih ciljev in več politične svobode. Od tega časa velja Praga za srce, ki bije za vse Slovanstvo, odtod peljejo žile novih misli in novih teženj v duševni vstroj celotnega Slovanstva.

Iz Prage smo tudi dobili Slovani sokolsko misel. Nesmrtni Tyrš in Fügner sta dala s Sokolstvom Slovanom v roke močno sredstvo, da ohrani v sebi zdrave telesne moči in da ne pripustijo nikakoršne moralne gnilobe na telesu slovanskih narodov. Krepko se je razcveto Sokolstvo

povsod, kjer odmeva sladka govorica Slovanov, povsod se globlje pojmuje pomen Sokolstva za narodno samoobrambo. Sokolstvo uči zmernemu življenju, medsebojnemu spoštovanju, enakosti ljudi in slojev, uči spoštovati svobodo in vrednost posameznika v človeški družbi. V bodočih dneh bodo ta Sokolska načela slavila svoj največji praznik. Od vseh strani hitijo Slovani v Prago. Slovencev je priglasih okrog šeststo, mnogo več pa Hrvatov, Srbov in Bolgarov. Tudi Poljaki in Rusini posetijo zelo številno sokolski zlet. Rusijo so češki vaditelji, poučujoči na srednjih šolah, pridobili slovanskemu Sokolstvu in letos se prvič udeleži prav mnogo ruskih dijakov zleta v Pragi. Tudi češko-ameriška ekspedicija iz Severne Amerike ni bila do zdaj še nikdar tako močna kot zdaj. Na stotisoče gostov bo gostila Praga v svoji sredi. Na prostrani Letni je pripravljeno telovadišče za 11.000 Sokolov pri prostih vajah. Tribune krog telovadišča imajo prostora za 200.000 gledalcev. Javna telovadba je od sobote naprej tri dni zapored. Dopoldne in zjutraj pa je namenjeno težkim sokolskim tekmam, kjer bo krepka slovanska mladina merila svojo moč in vstrajno voljo. Priglasieno je okrog 370 vrst (po 6 mož) v nižjem in okrog 40 vrst v višjem oddelku. Slovenci pošljejo 90 tekmovalcev, ki bodo med boljšimi in bodo zastopali slovansko Sokolstvo in ime slovenskega naroda. S prireditvijo je tudi spojena sokolska razstava, ki naj predloči občinstvu razvoj in sedanje stanje sokolske organizacije. Z zletom je v zvezi tudi odkritje Palackega spomenika, ki je v svojih znamenitih zgovinskih delih odprl pogled v tragično, toda veliko preteklost češkega naroda. Na zletne dni pa se vrši v Pragi tudi kongres slovanskih časnikarjev.

Telesna moč, duševna sila, želja po svobodnem razvitju slovanskih narodov bodo slavili te dni v Pragi slavje in zmago. Da bi imel zlet krasen uspeh za Čehe, a moralno okrepil narodno in napredno zavest tudi pri Slovanih, to želimo iskreno.

Razgled po svetu

Vojaške zadeve.

V državnem zboru je bil sprejet zakon o brambni reformi. Z njim se upelje dveletna vojaška služba, toda le za pehoto. Izvzeti so tisti vojaki, ki postanejo podčastniki, ki bodo morali služiti še vedno tri leta. V vojni mornarici ostane še vedno 4letna služba. Pravico do dveletne službe po vseh vojaških strokah so pa dobili oni prostovoljci, ki so dovršili vsaj šest razredov srednje šole ali kako strokovno obrtno šolo. — Dosedaj se je potrdilo v vojake v celi državi vsako leto 103.000 fantov. To število se pa sedaj zviša za leto 1912. na 136.000, za leto 1913. na 154.000, za ostala leta do leta 1924. pa na 159.000. Vsako leto jih torej pobere toliko več.

Mirovno gibanje.

Po celim kulturnem svetu obstoje zveze za širjenje mirovnega gibanja ali pacifizma. Dne 12. rožnika je umrl v Parizu organizator in starosta tega gibanja, Miroslav P a s s y, v starosti 90 let. Prišel je na te misli vsled študij o narodnem gospodarstvu. Leta 1901. je dobil Nobelovo nagrado za svoje zasluge za svetovno mirovno gibanje.

Laško-turška vojna.

Po krvavem boju so si osvojili Lahi oazo Zanzur, ki leži 15 km od Tripolisa, torej cele tri ure proč od morskega obrežja. Vidimo, da Lahi po polletnem vojskovanju niso prišli od morja bolj globoko v notranjost dežele, kot — tri ure. Če pojde tako naprej, ne bodo cele dežele osvojili do sodnega dne. Po laških poročilih je padlo v tej bitki na turški strani več kot tisoč mož, na laški samo en častnik in 29 mož. Kakšne strahote rodi moderna vojna, vidimo iz poročila o tem mesarjenju, katero priobčuje uradni list laške vlade »Tribuna«, ki piše:

»Naravnost neverjetno je, kakšne grozote je povzročilo pri Zanzuru naše top-

ničarstvo. Glav, rok, nog in drugih delov telesa leži tam na kupe, pomešano s cunjami arabske obleke, polomljenega orožja in zaboji s streljivom. Po nekaterih mestih izgleda, kot bi bil divjal strahovit vihar, kot samum (puščavska nevihta), ki je zmetal dele človeških trupel na kupe. A ti kupi človeških trupel razširjajo okrog sebe grozovit smrad. Tu je padlo vsled železne toče iz naših topov v nekaj trenutkih več sto oseb, ki se z begom niti rešiti niso mogle. Je to pogled, od katerega se oči z grozo odvrtaajo. To že ni več enostavna »smrt« v navadnem pomenu besede, to je strahovito, splošno pustošenje v velikem, katastrofalno uničenje, ogromna človeška mesnica, klanje nekaj sto ljudi, povzročeno od žrelav naših topov... Podamo se naprej. Nekaj kilometrov naprej zopet ista slika. Zopet celi kupi trupel, grozovito razmesarjenih, raztrganih. Kar se pokažeta na puščavi dva oblaka ljudi; kot bi mrgolele mravlje. Zadoni signal na pozor. General Carfeneto misli, da se sovražnik vrača in da znova napade. Naši vojaki se hitro postavljajo v red, pripravljajo topove in se že vesele na novo pustošenje. Toda sovražnik ostaja zadaj, se razstopa in nas pazljivo opazuje... Tako torej izgleda vojna! Tako je poživinila vojake, da se vesele na novo pustošenje, kakršno je tako nevezorno opisal vladni, ne kak socijalistični žurnalista...

V nedeljo, 7. julija 1912

bo

na vsem dirkališču pod Tivoli v Ljubljani

velikanska

Ljudska veselica

ki jo prirede

na čast zaupnikom narodno-napredne stranke

ljublanske in okoličanske gospe
in gospodične

v prid „Narodnemu skladu“.

Svirata dve godbi: Slovenska Filharmonija iz Ljubljane in godba iz Kranja.

25 pavilijonov za vino, pivo, tekmovanje vin, jedila, slaščice, cvetlice, šampanjec, vrtiljak, srečolov vagon premoga glavni dobiček, menjalnice, tobakarno i. t. d.

Komično fotografiranje, dviganje zrakov, komični nastopi, petje, ples. — Umetalni ogenj.

Začetek ob 4. pop. Vstopnina 40 vin.

Slovenija

s Po mrtvih pljujejo. Dr. Lampe je v deželni šolski svet denunciral kar na veliko profesorje in dijake, ki so se udeležili — pogreba slovenskega pesnika Antona Aškercja, češ, da je bil ta pogreb demonstracija za »Svobodno Misel«. — Škof Jeglič je pa zaradi udeležbe pri Aškercjevem pogrebu — suspendiral kaplana Zgago iz Kroke od službe. Se pač vse neha! Pripomniti moramo, da je vodil in po katoliškem obredu izvršil pokopavanje ljubljanski frančiškanski duhoven. — Dr. E. Lampetovemu in škofovemu postopanju za razsodnega in še ne čisto podivjanega človeka ni treba pisati posebnih opazk, ker se to postopanje pač samo po sebi obsoja. — Naj si gospodje le ne slikajo preživahno hudiča na steno!

s Vsesokolske slavnosti v Pragi. Teh slavnosti se udeleži nad 900 Slovencev, ki so se odpeljali v posebnem vlaku. Med njimi je zastopstvo mesta Ljubljane, in sicer župan dr. Ivan Tavčar in deželni odbornik dr. Triller ter več ljubljanskih Slovencev. V Pragi se pridruži tej deputaciji bivši ljubljanski župan Ivan Hrihar in tržaška deputacija z dr. Rybašem na čelu. — Bolgarov je prišlo čez 300, Rusov čez 650.

s Sokolsko telovadišče v Pragi. Na vsesokolskem zletu bo nastopilo vseslovensko Sokolstvo na telovadišču, ki obsega 125.000 m², t. j. 12,5 hektarjev, ali čez 22 orolov, torej kot majhna kmetija. Vežbališče samo je dolgo 256 m, široko 180 m in ineri 46.000 m². Na njem lahko nastopi 11.000 telovadcev.

s Avtomobilska tekma. Mednarodna avtomobilska tekma se je letos vršila skozi Ljubljano. Pri tekmi se je pripetila na Učki velika nesreča: bogatemu tovarnarju Fišerju iz Berolina je počilo že v Gorici na avtomobilu pero. Čeprav ga je šofer (voznik avtomobila) nato opozoril, ni hotel izmenjati peresa, da bi ne dobil od tekmovalne komisije »pike«. Na Učki gori v Istriji je avtomobilu na klancu vsled tega počila brada in avtomobil se je zaletel s tako silo v skale, da sta Fišer in žena priletela z glavo v skalovje in bila na mestu mrtva. Šofer se je samo malo opraskal. Član kontrolne komisije, neki častnik, se je pa nevarno poškodoval. Ubil se bi bil tudi on, pa je ravno takrat vrgla neka gospodična v avtomobil rože; on se je stegnil po njih, da bi jih bil ujel, sicer bi bil tudi on priletel v skale, tako se je pa izmazal samo s težkimi poškodbami. Na avtomobil, v katerem se je vozil nadvojvoda Josip Ferdinand, je bil pa pripravljen na Goriškem po napotilu vpokojenega katoliškega župnika Kadenara dinamični atentat, ki se je pa na srečo izjalovil. O stvari več na drugem mestu.

s Cvetlice za veselico za Narodni sklad dne 7. julija so obljubile poslati vrle senožeške in zagorske Slovenke. Ravno tako je pisala Slovenka z Gornještajerskega navdušeno narodno pismo in obljubila, da pošlje prav lepih gorskih cvetlic. Ker je gledati, da bo uspeh veselice čim večji in sijajnejši, prosimo cenjene rodoljubkinje po deželi, da bi prispevale kaj cvetlic. Ne bo jih bolelo to, prireditvi bo pa veliko pomagano. Vse dopise in pošiljatve je poslati na Odbor z aprireditve veselice za Narodni sklad v Ljubljani.

s Tekmovanje vin na veliki ljudski veselici za Narodni sklad dne 7. julija v Ljubljani bo pokazalo vrline slovenskih vin. Zato pozivamo slovenske vinotorce, ki mislijo poslati kak prispevek v ta oddelek prireditve, da to store takoj. Naslov: Odbor za prireditve veselice za Narodni sklad v Ljubljani.

s Vagon premoga je glavni dobiček pri srečolovu na veselici za Narodni sklad dne 7. julija. Vseh dobitkov bo tisoč do dvanajststo. Vsi dobitki so krasni in nekateri naravnost dragoceni.

s Zveza slovenskih ljudskih knjižnic. Pripravljalni sestanek za ustanovitev »Zveze slovenskih ljudskih knjižnic« se na splošno željo ne vrši na dan 29. junija, temveč 14. julija t. l. ob 10. dopoldne v prostorih Simon Gregorčičeve ljudske knjižnice v Ljubljani, Wolfova ulica 10, I.

s Mnogo strojev imamo že po kmetih, in dosti strojnega olja se pri nas porabi. Od dobrega mazanja strojev je odvisna mala poraba moči in majhna obraba tečajev. Zato kupujmo strojno olje pri slovenski kemični tovarni »Golob in drug«, Ljubljana, Vič, ki rada postreže s ponudbami.

s Kulturno-historičnega pomena je tedenska številka »Sloven. Ilustrovanega Tednika« za nas Slovence. Slovenski zgodovinar in posebej še pa slovenski literarni zgodovinar se bo moral ozirati na njo in ji odkazati odlično mesto, kajti ta številka »Slov. Ilustr. Tednika« proslavlja in ovekovečuje spomin na našega pesnika velikana Aškercja tako, da zasluži »Slov. Ilustr. Tednik« vseh poštenih, v resnici narodno čutečih Slovencev priznanje. »Slovenski Ilustrovani Tednik« priobčuje o A. Aškercu naslednje slike: Pesnik A. Aškerc (po fotografiji iz zadnje dobe); Aškerc na krovu ladje na potovanju na Črnem morju 4. marca 1906; Aškerc na mrtvaškem odru; častna straža in venci ob mrtvaškem odru v Narodnem domu; krsto z Aškercem nesejo iz Narodnega doma na mrtvaški voz; Sokoli-jezdec na čelu pogrebne sprejeda; zastavonoše, Sokoli in nositelji vencev v sprejedu. Posebno znamenita pa je slika: Slov. Pesnika Gregorčiča in Aškercja kot prijatelja-duhovnika. Ta slika je posneta po fotografiji, ki je zgodovinske važnosti, ker priča o iskrenem prijateljstvu, ki je vladalo med našima velikima pesnikoma. — »Slov. Ilustr. Tednik« priobčuje tudi tri pesmi o Antonu

Aškercu in stvarno objektivno pisan pregleden članek (življenjepis). Priporočamo vsem, ki niso naročniki »S. I. T.«, da si nabavijo vsaj to številko »S. I. T.«. Dobijo jo povsod po tobakarnih, knjigarnah in kolo-dvorih, izvod pa samo 18 vin.!

s Čitanje ne le političnih, temveč tudi nepolitičnih, zabavnih in poučnih listov je dandanes, ko vse napreduje in se izobražuje, vsakomur nujno potrebno. Opozarjamo vse na današnjo prilogo našega lista ter vsem toplo priporočamo, da se naroče na »Slovenski Ilustrovani Tednik«, ki je edini slovenski list te vrste. Ker je zelo zanimiv, zabaven in poučen, bi naj ne manjkal v nobeni slovenski hiši, v nobnem slovenskem kraju! Naročite si ga!

s Vsaka pametna gospodinja izbere vedno tisto blago, ki je najboljšo. Vsaka zavedna slovenska gospodinja kupuje samo domače blago. Med kavnimi pridatki tema zahtevama povsem odgovarja samo Kolinska kavna primes, kajti ona je najboljši kavni pridelek sploh, obenem pa pristno domače blago. Zaradi tega se je slovenskim gospodinjam tako priljubila, kakor malokatero drugo blago. Ali s tem, da slovenske gospodinjice Kolinsko kavno primes kupujejo, še ni vse storjeno — treba je tudi, da jo priporočajo pri vsaki priliki svojim sosedom, ki je morda še ne poznajo. Treba je doseči, da ne bo nobene slovenske družine, kjer bi se ne rabila Kolinska kavna primes. Če se to doseže, bo imel korist od tega celokupni naš narod. Nele, da se bomo vsaj na enem polju približali našemu idealu gospodarske osamosvojitve, tudi naša narodna in kulturna stremjenja bodo imela dobiček, ker jih bo Kolinska tovarna ložje podpirala z večjimi denarnimi doneski, nego zdaj. Če bo storila vsaka slovenska gospodinja svojo dolžnost, se v najkrajšem času vresniči naša želja, ki je izražena v besedah: Vsaka sloven. gospodinja kupuj samo Kolinsko kavno primes, ki je najboljša in pristno domače blago!

o Ljubljanska okolica o

Ij Vse rodoljube iz okoliša Št. Vida in Gornje Šiške vabimo na ustanovni občni zbor moške in ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, za Gornjo Šiško in Št. Vid dne 29. junija t. l. ob 10. dopoldne v prostorih Svedrača v Kosezih. Dnevni red: Nagovor. Volitev odbora. Vpisovanje novih članov. Razni predlogi in nasveti. — Pridite vsi, ki čutite slovensko! Sklicatelj.

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Znano nam je, gotovo že vsem, da se vrši dne 7. julija v Ljubljani na dirkališču velikanska veselica v prid »Narodnemu skladu«. Dolžnost vsakega zavednega Slovenca, bodisi v mestu ali na deželi, je, da se te veselice udeleži ali pa se jo spomni vsaj s kakim darom. Udeležitev te veselice je zlasti za nas okoličane velikega pomena, ker na ta način

najlepše pokažemo, da se tudi po deželi kljub klerikalnim intrigam vedno bolj zavedamo naših narodnih dolžnosti. Zato pa na tej velikanski prireditvi Šentvidčani pač ne smemo biti zadnji! Skrbimo, da se bomo veselice v največjem številu udeležili in poleg tega žrtvovali tudi kak mali dobiček, ali a če je mogoče, s kakim sodelovanjem pripomogli za čim lepši uspeh. Na veselici se bo skrbelo za obilo zabavo, in kdo je bolj potreben, kakor ravno kmet, da se vsaj enkrat v letu pošteno razvedri in pozabava. Torej rojaki, v nedeljo dne 7. julija vsi v Ljubljano na dirkališče!

Ij Iz Št. Vida and Ljubljano. Do sedaj se je priglasilo že okrog 15 šentvidskih deklet za sodelovanje na veliki veselici, ki se vrši v prid »Narodnemu skladu« dne 7. julija t. l. Istotako so tudi obljubile preskrbeti za veselico vsaka po svoji moči kar največ cvetlic. Čast vrlim Šentvidčankam!

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Kadar se naš Zabret vjame v kako zagato, iz katere se ne more rešiti, tedaj zjavka kakor mila Jera in začne v »Domoljubu« sam sebe na vse pretege hvaliti. Radi njegovega občeznanega »portreta« je revež sedaj tako v škrupcih, da sam ne ve, kakor bi se pred javnostjo opral. Mi pa pravimo: »Gospod župnik, ako se vam godi krivica, zakaj ne tožite? Pa kako boste tožili, ko niti v »Domoljubu« ne upate črhiniti, da to ni res. Vsak hlapec bi v tej zadevi — če bi se mu godila krivica — poiskal zadoščenja pred sodiščem, a kaj še le vi, ki ste župnik in dušni pastir. Pa kaj se hoče, kajne gospod župnik, če si pa človek pomagati ne more. Oj ti nesrečni »portret«!

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Nekaj za volilce. Občinskih volitev pri nas neče biti. Klanfarjevem Tonetu je tako prirasla ljubezen k županskemu stoličku, da si ne upa razpisati volitev, dasi bode že kmalu leto dni, kar bi se imefe iste vršiti. Kaj neki je temu vzrok, pa ne, če bi bilo tole: pred par meseci, ko se je uredila nova šola, je Tone kot župan in predsednik krajnega šolskega sveta predlagal v občinski seji, naj se dovoli za gradbo nove šole znesek 250 tisoč kron na amortizacijo na 51 let, češ, da toliko šola stane. Šentvidski občinski odbor je to takoj pritrdil in nadaljne korake poveril županu Tonetu, ker mu je zaupal in verjel. On, ne bodi len, je to sporočil tudi občini Zgornji Šiški, češ, kar je dovolila naša občina, naj dovoli tudi šišenska. Toda v Šiški pa je rekel odbor, da toliko kredita ne dovoli, ker sta v Šent Vidu dve stari šoli za prodati, ker se več ne rabita, da naj se isti prodasta in le primanjkljaj išče kot posojilo. Prvi hip je bil zaradi tega sklepa ogenj v Tonetovi glavi, in celo tisti draveljski klerikalci, ki so hoteli biti pri volitvah v Šiški izvoljeni za odbornike, so se po migljaju iz Št. Vida pritožili proti sklepu šišenskega odbora na deželni odbor, češ, naj isti sklep razveljavi in dovoli za novo šolo v Št. Vidu najetje posojila, kot je predlagal Klanfarjev

Tone, namreč 250 tisoč kron. Toda čujte! Po partedenskem premoru se je zvedelo, da je bilo glede najetja posojila nespornost, da Tone ni iskal 250 tisoč, temveč samo 200 tisoč kron na amortizacijo. Torej zmotil se je samo za 50 tisoč kron. Za kam je imel iste namenjene, nam ni znano, vsekakor je pa to jako značilno, v kakih rokah se nahaja županstvo in obenem vodstvo krajnega šolskega sveta, če se lahko kar za 50 tisoč kron zmoti pri eni sami postavki, zato se nam zdi tako veliko nerazporazumljenje precej dvomljivo in prosimo Toneta, da nam isto pojasni. Apelujemo pa tudi na pristojno oblast, da se o stvari informira in isto uredi, Tonetu pa naroči, da razpiše volitve, ker če on ne zna rešiti tako zamotanih računov, bi bilo vendar dobro, da pride na njegovo mesto sposobnejši. Če bo šlo pa po Tonetovi volji, pa sploh ne bo volitev, ker mu je županski stolček tako všeč.

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Kakšne ljudi bi radi klerikalci vzgojili, naj služi ta-le izgled! Pred par tedni je umrla v Dravljah 20letna Fr. Florjančič, ki je delj časa bolehal. »Domoljub« je poročal, da je bila pokojnica članica klerikalnih društev in družb in posebno počastil njeno življenje in smrt. Izvedeli smo pa, zakaj je »Domoljub« tako poročal in hvalil. Pokojna je namreč pred smrtjo zapustila za maše 1000 K. Pokojna je po očetju, ki je zapustil 9 otrok in soprogo, po cenitvi podedovala desetinko premoženja v znesku 2000 K. Ker je v bolezni lahko porabila vsaj polovico svojega deleža, je torej drugo polovico dala za maše, to se pravi šentvidskim gospodom. Mati, sestre in bratje, ki so še večinoma brez lastnih eksistenc, pa so podedovali plačilo pogrebnih stroškov in pota zanjo. Tako je torej vplivala klerikalna vzgoja na mlado dekle, bratje in sestre naj se ubijajo naprej, posestvo naj se uniči, to nič ne dene, samo da so gospodje zadovoljni. Očetje, matere, upamo, da je v tem dovolj povedano, tu lahko vidite pravo klerikalno vzgojo, zato varujte mladino tudi v bolezni, da jo preveč ne obiskujejo ljudje, ki imajo, kot pravi pregovor, na mestu, kjer ima navaden človek srce, obešeno mošnjo brez dna.

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Pred več ko 24. leti umrla Marija Malenšek po domače Marinca z Broda, je zapustila za reveže vasi Brod, Vižmarje in Poljane glavnic 4000 K. Obresti od glavnice bi bili morali istočasno šentvidski župniki med prej citirane vaške uboge vsakoletno porazdeliti. Temu določilu umrle Marije Malenšek pa šentvidski č. gospodje Kristusovi namestniki v njih nezmotljivosti in krščanski ljubezni do revežev, do danes še niso sledili, marveč so kar enostavno po svoje s tem denarjem razpolagali, misleč, saj namen posvečuje sredstva. Ako bi bila ta glavnic 4000 K obrestonosno naložena le po 4%, bi tedaj znašala danes že okroglo deset tisoč kron. Obresti od te glavnice so

tedaj Vaše, ubožci, za katere je č. g. župnik Zabret pred bogom in ljudmi odgovoren, kako bode ukrenil z njimi. Kajti, ker se niso te obresti do danes uporabljale za te reveže, je samo ob sebi umevno, da je sveta dolžnost upravnega organa te ustanove, in to je č. gosp. župnik Zabret, da vse potrebno ukrene, da se ta krivica, ki upije do neba, ki se je istočasnim ubogim naredila, kolikor mogoče popravi. Iz tega tedaj sledi, kako previdnim je biti onim, ki napravljajo poslednje določbe o njih premoženju, da pride v prave roke. — Cela zadeva dokazuje, da se je farovžev v tem oziru danes popolnoma izogibati, kajti v naših dneh ravno po farovžih najkrepkeje odmeva nujni klic starega latinca: O močje, močje, najprej iskati je denarjev!

Ij Št. Vid nad Ljubljano. Javno vprašanje na očeta župana vulgo Klanfarja. Kaj nameravate storiti z denarjem, katerega do danes še niste porazdelili med one posestnike, kateri so imeli še v letu 1911. vojake na prenočišču. Vaši pristaši pripovedujejo, da vas je baje spomenik Kraljičev kozolec stal od 3000 do 6000 gld. Ali mar še danes mislite, ko ste že vendar v visoki sivi starosti, kake zopetne znamenite okraske na tem spomeniku s tem **šlofkrajcarjem** napraviti. O, tega pa že ne, to pa mi ne bomo dovolili, ta denar je naš, katerega odločno zahtevamo, da ga med dotičnike brez odloga porazdelite. K spomeniku **Kraljičev kozolec** mi ne prispevamo niti vinarja ne, to Vam bodi povedano enkrat za vselej. Kako pa stoji vižmarskega vodovoda račun, ker že dve leti Vižmarci niso plačevali za vodovod. S tem računom si ne upate **pred volitvijo** na dan, pravijo Vižmarci, ker je precej prekoračen od prejšnjih let. — Zakaj pa še danes ne prodaste starih šol, ki bi bil lep skupiček tisočakov, kateri bi se lahko uporabili v pokritje dolga zgradbe nove šole. Ali ni to naravnost zapravljivo gospodarstvo, od dolga pri novi šoli obresti plačevati, stare šole pa pustiti brez vsakega dohodka samo, da se uničujejo. Možnost, da bi se bilo ofertnim potom gotovi osebi prodalo staro šolo, so liberalci s pritožbo preprečili. — Ne razumemo Vašega gospodarstva. Pri **Kajžovcu in Matjaku** v Št. Vidu ste bili oskrbnik, da je ob dežju povsod dol teklo, samo pod kapom ne. Seveda, zato ste pa za Matjakovo zidano in s skalami pokrito hišo samo baje 300—400 K dali. Znat' se mora, je rekel Ravnik.

Ij Pri Traunu na Viču priredi ondota Ciril - Metodova podružnica dne 14. julija veliko veselico z bogatim sporedom, h kateri pričakujemo razun požrtvovalnih Ljubljancev tudi okoličansko rodoljubno občinstvo.

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

o Dolenjske novice o

d Raka na Dolenjskem. V nedeljo, dne 16. t. m., je priredila tukajšnja podružnica družbe sv. Cirila in Metoda krasno narodno veselico v grajskem parku. Veselica je uspela nad vse krasno in dosegla svoj namen v vsakem oziru. Veselica se je pričela ob 3. popoldne. Točno ob 3. so se zaslišali od daleč rogovi Sokolov, ki so prihajali iz Krškega in Brežic. Takoj jim je šla naproti godba slavne meščanske garde v Kostanjevici in telovadno društvo Sokol Kostanjevica-Sv. Križ. Velikanska množica kmetijskega ljudstva pa jih je nestrpnost pričakovala na prostoru pred gradom, določenim za častni sprejem Sokolov. Z godbo na čelu, ki je igrala Sokolsko koračnico, so prikorakali pod praporom krškega Sokola, združeni Sokoli iz Krškega, Brežic, Kostanjevice-Sv. Križa. Bilo jih je do sto. Velikansko navdušenje je zavladovalo med ljudstvom pred gradom in krepkega Na zdar ni bilo ne konca ne kraja. Ko se je navdušenje nekoliko pomirilo, stopil je pred starost krškega Sokola gospod nadučitelj J. Golob, ki je pozdravil došle Sokole v imenu Ciril-Methodove podružnice v lepo izbranih in navdušenih besedah. Odgovoril mu je podstarosta krškega Sokola dr. Dimnik, ki se je zahvalil za prisrčen sprejem in obenem pa je pozval ljudstvo, naj se krepko oklene še edinih zvezd, ki svetijo našemu teptanemu narodu, t. j. Sokolstvo in Cirilmetodarija. Krepki nazdar je bil odgovor navdušenemu nagovoru. Takoj nato so pa pristopile raške mladenke in so pripele vsakemu Sokolu lep šopek; v imenu raških Cirilmetodarjev pa je privezala na prapor krškega Sokola gđna. M. Vouk krasen lipov venec. Nato se je jel pomikati cel slavnosten sprevod proti Raki, ki je bila ta dan vsa v praznični obleki. Povsod so navdušeno sprejemali Sokole in v marsikaterem srcu se je vzradil trden sklep: »Da, tudi jaz bodem Sokol!« Kmalu so se vrnil vrli Sokoli nazaj na veselični prostor, kjer so se pričele takoj priprave za javno telovadbo. Prostor, ki je bil za to določen, je bil nabito poln ljudstva, ki je komaj pričakovalo, kdaj prikorakajo na telovadišče čile vrste telovadcev. Godba igra Sokolsko koračnico in že stopajo krepke vrste k nastopu prostih vaj. Proste vaje je izvajalo do 30 telovadcev z izvanredno preciznostjo. Videlo se je, da telovadci niso samo slepa pokornost vadtelja, ampak da čutijo v srcu ono disciplino, ki nas vodi k uresničevanju: krasnega vzgojnega ideala, k resnemu, plemenitemu značaju. Telovadci so izvajali pet prostih vaj s palicami. Nato so nastopili na orodju in sicer na drogu in na bradlji. Vaje so bile težke, ali vendar izvajane z vso dovršenostjo. Velikansko ploskanje, ki je došlo iz srede src raških občanov, bodi vam Sokoli-telovadci najboljša kritika. Po telovadbi se je

razvila na veseličnem prostoru neprisljen na prosta zabava, katero so še povečali akordi valčkov in polk slavne godbe meščanske garde v Kostanjevici. Veselico je posetil tudi gosp. Ante Beg, potovalni učitelj družbe sv. Cirila in Metoda, ki je tudi s svojim govorom, ki ga je govoril ljudstvu, gotovo dosegel svoj namen. Udeležba je bila velikanska, kar kaže tudi to, da je bilo denarnega prometa čez 600 K, kar je gotovo veliko za našo vas Rako. K tolikem uspehu veselice so veliko pripomogli tujci, ki so se v precejšnjem številu udeležili te narodne slavnosti. Posebno častno so bili zastopani Krčani. Hvala tudi vsem domačinom, ki so prisostvovali pri veselici, ki so pokazali s tem tudi, da niso več tlačani, ki gredo slepo za besedo svojih višjih, ampak da se je tudi v njih vzdudil čut svobode in zavesti, da smo svobodni kmetje. Ciril-Methodov pozdrav! — Pri tej priliki pa se je na Raki pokazalo, kdo je neustrašen značaj in kdo le z jezikom. Tolkokrat obrekovani gosp. Bon je vkljub žalostnim rodbinskim razmeram povsod neustrašeno in požrtvovalno sodeloval ter pozdravil Sokole z razobešeno trobojnico, dočim so nekaterniki potuhnili. Naj se v bodoče razvije plemenito tekmovanje.

Račan

d Popotnik s torbico Trebnje-Šent Janž. Zopet sem vzel torbico in se z »brzovlakom« peljal rano v jutru v Trebnje. Bilo je prijazno nedeljsko jutro. Solnce je izhajalo izza gor in pobožno trebansko ljudstvo je v polnih trumah hitelo v tempelj Gospodov. Tudi jaz, vaje takih navad, jo mahnem v hram božji, ali zmota, — mesto besede božje samo zabavljanje in hujskanje, za nameček pa hvalisanje čukov in bogomil. Jezen, da nisem slišal razlage tistih večno lepih nauk, ki jih je učil učitelj Odrešenik, jo mahnem v Žurčevo gostilno. Vsedem se v kot ter čakam, da mine maša. Jeli so prihajati ti rešitelji domovine ter jeli govoriti, kako bodo rešili svojo čukarsko čast. O sredstvih, ki so jih izvolili, rajši molčim, pa saj veste, gosp. urednik, da nekaterim Orlom niti blagajne tujih ljudi niso nedostopne. Iz Trebnjega jo mahnem na Mirno, kjer vlada vsemogočni Kocjančič. Na mostu pred Škarjevo gostilno sem zagledal na vsako stran ozkotirno železniško progo, a most zazidan. Ko vprašam, zakaj vse to, mi pravijo, da je to storil za občni blagor vneti deželni odbor kranjski in sicer utemeljujoč to s krščansko - socialnega stališča. Pa saj se razumemo! Ti kmeti trpin, hajdi raje v Ameriko, kakor da bi na ravni grudi s postranskim zaslužkom preživljal svojo ženo in otroke. — V Št. Rupertu je sedaj na krmilu župan, ki ne zna ne pisati, ne brati. Kakor pravijo, se je že te časti naveličal, a kaj mu to pomaga, saj ga žlahtni landštrajhar ne spusti iz svojih neusmiljenih krempljev. Ker se mi je mudilo v Mokronog, sem odšel — da se moja torbica še pobriga za šentrupeškega žu-

pana. — V Mokronogu sem našel klerikalce v pijanem veselju — mislili so, da mokronoški Sokol razpade, ako je bil en član prisiljen vsled gotovih razmer odstopiti, a zmotili so se ti blazni derviši; ker mi vstajamo in vas je strah, nas mladih! — Čuke so tudi valili v Mokronogu, ali s klopotcev še ni bilo nikdar piščet. Tako tudi iz ljudi, ki so že od rojstva obsojeni na duševno smrt, ne vsklije nikdar življenja. Iz teme se rodi le noč, in v vaših vrstah ne bode napočil nikdar solnčen dan, ker le nas, svobodnih, je jasnost, svetloba in solnčni dnevi. Pa naj se povrnem k tem mladim, ako mislijo, da so s tem, ako so ti ljubeznjivi klerikalni backi izgnali onega, ki jim je bil najbolj nevaren, uničili napredno misel, so se jako zmotili. Kajti ta mlada četa ima pogum in voljo, da sledi svetim idejam, katerih nas je učil z vso prepričevalnostjo in ljubeznijo naš pregnanec. Vse to so mi pravili sami mladi, in teh mladih je bodočnost. Pa še nekaj sem zvedel, pregnanec se hoče povrniti nazaj tako oborožen, da mu ne bodo nikdar več prišle do živega klerikalne pušice, in takrat gospoda, na svidenje pri Termopilah! — Okrcati pa moram nekoliko naš trški odbor. Po nekaterih ulicah bi kmalu ostal v blatu. Gospodje, ne štedite z gramozom, katera so polni hribi!

d Iz Temenice. Naš občinski odbor je lansko jesen sklenil, da se sezida posebna šola za občino Temenica, katera bi bila zaradi velike oddaljenosti od farne šole v Št. Vidu in zaradi drugih sedanjih razmer potrebna in koristna. Proti temu pametnemu sklepu občinskega odbora so ugovarjali nekateri nerazsodnejši, na čelu jim župnik Vidregar v Št. Vidu, češ, da je nepotrebna. Sedaj se je pa za to prav posebno zavzel nek mlad posestnik, Franc Kutnar, po domače Markat. Misleč, da si s tem pridobi veljavo in ugled pri ljudeh, si je ta človek zabil v glavo, da s pomočjo župnika zabrani nameravano šolo v Temenici. Dal si je napisati protest zoper šolo in potem pa hajd od hiše do hiše prosit podpisov proti šoli, skrbno se ogibajoč nekaterih hiš, kjer bi dobil vse kaj drugega kakor podpis. Pravil je ljudem razne neumnosti, kakor da je šola nepotrebna, ker tako pravi župnik. Za župnika je gotovo ni treba, ker on bi rad imel novo šolo v Št. Vidu, ne pa v Temenici. Našemu župniku je prav vseeno, ako se mučijo naši otroci dve uri daleč v šolo, saj ti otroci niso njegovi, ampak naši, kmečki. Ker so naši, bomo tudi mi preskrbeli, da se ne bodo tako mučili za šolo, kot se sedaj. Mar je li župniku za naše težave; on zato vseeno lahko sedi v gorki izbi in obira mastno pečenko, medtem ko se naši otroci trudijo s daljnim potom iz šole. Ako kateri ne more v šolo, ga on kot predsednik šolskega sveta takoj naznani, in potem gospodar plačaj kazen. Dalje je dejal Markot, da on ne plača nikdar nič za šolo in da od njega ne bodo nikdar otroci ho-

dili v temeniško šolo. To ti res verjamemo, brate, da od tebe ne bodo hodili otroci v šolo, ker ti Bog ni nobenega dal, potem je za te šola res nepotrebna v Temenici, kakor tudi za župnika. Ni pa tako za nas. Dalje je pravil tudi o ogromnih stroških, ki bodo baje prišli na občino; pa tudi to ne odgovarja resnici. Stroški ne bodo prav nič večji, zato ako se zida v Temenici šola ali ne, ker ako ne zidamo posebne šole v Temenici, moramo pa plačevati za bodočo šolo v Št. Vidu, torej so stroški vseeno, ni pa nam vseeno, ali je šola v Št. Vidu ali ako jo imamo doma v Temenici. In ko bode dodelana nova šola v Št. Vidu, bomo najbrže zaradi oddaljenosti na pritisk oblasti prisiljeni si delati novo šolo, in potem so stroški dvojni. To so stvari, katere je upošteval občinski odbor, ko se je izjavil, da se odločimo od Št. Vida sedaj, dokler je še čas za to, ker ako pomagamo sedaj delati šolo v Št. Vidu in čez par let pa v Temenici, je pač boljše za nas, da se odločimo in si zidamo takoj svojo šolo. Ne boš torej, gospodine Markate, pridobil s tem nikakega ugleda pri ljudeh; pusti stvar pri miru, kaj te pa to briga, saj to ni tvoja stvar in te nikdo za to ne vpraša. To je stvar župana in občinskih zastopnikov, ne pa tvoja; ne misli si, da ti z župnikom razumeš stvar bolj kot ves občinski odbor. Ni lepo od tebe, ker si kot velik posestnik, pa beračiš za podpise od hiše do hiše. Toliko za sedaj.

d Iz Mirne. Dne 15. t. m. pridem skozi Mirno, žejen in utrujen, se hočem okrepčati v neki gostilni, takoj za menoj pride pet mož, iz Blok so dejali da so. Hoteč se tudi okrepčati pred gostilno, pustili so stati šest parov volov, od katerih sta zašla dva para na župnikov gnoj. Takoj opazi to župnik Anton Kocijančič, izžene vole proč in gre v gostilno, rekoč, da naj odstranijo vole od tam, da mu bodo seno v hlevu in trto okoli hleva pojedli. Čudno se nam zdi, ko še nobeden vol v hlevu ni bil in skoro nobene trte nima, in kar jo ima, jo nobeden vol ne doseže, ker je ograjena. Mislim sem si, to si ti, nesrečni Kocijančič, ko se je že toliko o tebi bralo. To je namestnik božji, ki ljubi tujce kot domačine, želi, da bi si vboga bloška para ne smela okrepčati prazni želodec, in ti, krčmar, preobložen z davki, glej skozi prste tujce po cesti mimo hoditi, ki se bodo sramovali drugokrat k tebi s praznim želodcem in polno mošnjo, kakor so pošteni Bločani takoj odšli. Ker pa Bločani slovijo kot trgovci, ki kupi eden po več glav živine, ima gotovo še toliko seboj za potrebo po poti, in če bi bila prizadeta škoda, bi jo radovoljno plačali. Takoj po odhodu sta ogledala dva moža škodo, in ni bilo poznati niti za en vinar škode.

Popotnik.

d Z Velike Doline pri Jesenicah, Dolenjsko. Iz potne torbe. Nekega dne sem zopet prišel na Vel. Dolino, in kaj najdem pri nekem sosedu? Našel sem klerikalni »Lažiljub« na mizi. Grem gledat, kake la-

ži piše, in najdem res v št. 24. z dne 13. junija t. l. dopis iz Vel. Doline, ko se notri župnik Gnezda prav pošteno norca dela iz cele župnije, češ, koliko so mu ljudje dolžni. Torej, gosp. župnik, zakaj si niste zapisali imena, komu ste krmo dali, pa bi jih lahko danes izterjali. Že iz tega se razvidi, **kako svoje spise vodite.** Zaletujete se tudi v našega fotografa, da je njegov oče naredil dolg zaradi njega. Povejte raje, g. župnik, zakaj ste si pa Vi pred dvema letoma izposodili 1600 K in kje (priče so na razpolago). Ali ste jih že vrnili? Vam je žal, ker se gosp. fotograf veliko trudi na narodnem polju za Ciril - Metodovo družbo, katera Vam ne da spati. Bodete zopet morali k operaciji v Gradec, ako se Vam žolč razlije radi ustanovitve Ciril - Metodove družbe. Gospod fotograf pa hoče pošteno vrniti izposojeni denar. On si služi v potu svojega obraza s krvavimi žulji svoj kruh, da preživi sebe in celo družino. Ne berači pa okrog, ne po hišah in ne v cerkvi, ne z žakljem in ne z denarnico. A gi, Gnezda, nimate ne žene in ne otrok, Vi krivite g. fotografa, da je on dopisnik »Slovenskega Doma«, pa ste se jako vrezali; plačajte **1000 K** Ciril - Metodovi družbi, pa pridem na dan s svojim podpisom. Gosp. fotograf nima časa, se s politiko baviti, kot ga imate Vi v »neki« sobi do polnoči. G. župnik, vprašamo Vas, ali ste v »Domo-ljub« dali spis, kako so Vam fantje ponoči zavezali vrata pri poštarici v Jesenicah, tako, da bi kmalu mašo zamudili. Kako je bilo z Vami takrat, ko ste krstili otroka Š.?

d Iz Vel. Doline, Dolenjsko. Gospod župnik se tudi zaletuje v gosp. nadučitelja, da je dal tiskati plakate za Ciril - Metodovo družbo in da je zato porabil denar davkoplačevalcev. Da se sliši, kaj je resnice na tem, bo razsodilo sodišče, čigav je bil denar, ter poklicalo dopisnika župnika na odgovor za njegov dolgi jezik. Resnica pa je, da so **člani Ciril - Metodove družbe** zložili ves denar za plakate in veselico. G. župnik, Vi hočete naša dva gg. fotografa in nadučitelja pred ljudstvom očrniti, pa ne bo nič; povejte raje o tisti Vaši bližnji osebi, katera se je polastila župnikove puške v župnišću, in povejte raje njegovo ime in kdo da je, potem očitajte drugim. Ime dotičnika molčite, drugo pa vse vidite. Pozna se, kaki da ste pastir, da se letos pri procesiji sv. R. T. ni hotela niti Marijina družba s svojo zastavo udeležiti. Torej, kje Vam je Marijina družba? Seveda Vas jezi, ker mi vstajamo, Vi padate. Kje je denar iz zapuščine gosp. Brulca za poslikanje cerkve? Povejte no, Gnezda, pa ne tako, kakor je Vaša navada. Gosp. nadučitelja smo pa ljubili in ga hočemo še, kar Vas nikoli ne bomo. Prihodnjič še. »Svaka sila do vremena.« Zopet pošljite popravek, da ni res. — **Dvaindvajseti farman iz sosednje fare Brežice.**

d 90 modrasov v ljudski šoli v Prečini. Dolenjci so se z vso vnemo vrgli na nevarni lov na modrase. V okraju Bučka

so jih že čez sto pobili. Rekord pa je napravila ena najmanjših občin: Prečina pri Novem mestu. Vsled vnemanja od strani nadučitelja so ljudje v kratkem času nalovili, oziroma pobili 90 modrasov. Kar bo marsikoga zanimalo, je dejstvo, da je neko 19letno dekle iz Dol. Kamenic prineslo 20 modrasov, ki jih je sama nalovila. Seveda se strupenjakom poreže glave in se te glave prinašajo ali k županstvu ali kakor v slučaju Prečina, šolskemu vodstvu.

d Št. Janž. V »Domoljubu« št. 25 se je izrazila misel, cerkveno obzidje podreti, da ne bodo liberalni šnopsarji na njem med službo božjo posedali. Bajec! Ali veš, zakaj se poseda na tistem obzidju? — Zato, ker ti v cerkvi prav po tolminsko kolneš in sirovosti vseh sirovosti usiplješ raz prižnico. Da se bo pa drugo pot pisala v »Domoljubu« resnica, pojdi časih po žgarnjarnah pogledat, kdo je vse prijatelj žganja. Po navadi dobiš same klerikalce, ki drže vsak svoj frakelj v roki. Ali misliš, da ne posedajo tudi tvoji klerikalni kimavci potem na tistem obzidju? — Vrana še ni nikoli vrani oči izključevala, pravi pregovor in tako tudi ti tvoje kimavce prikrivaš, če tudi celo leto cerkve od znotraj ne vidiš ter uganjajo razne hudobije, vsega so krivi liberalci. Mesto, da bi zid podrli, raje kupi par vreč cementa in daj ga popraviti, saj je vendar ta zid najbolj trpežna ograja, katera nas lahko trpi še sto in sto let. Če se pa bojiš, da bi se od posedanja preveč kamenje obrabilo, pa daj na vrhu gornje strani pritrditi železne drogeve, po katerih se lahko napelje bodeča žica in uverjen bodi, da se ne bo nikdo več tja vsedel. Veš, Ludvik, mi dobro vemo, zakaj ti je ta cerkveni zid na poti. — Kamenje potrebuješ za čukarijo, in ravno v tem zidu je veliko lepega kamenja. Kaj se ti je že tlaka čisto ustavila? — En takšen ysegamogočnej, kakor si ti, bi pa ja ne smel pobrati vse od kraja, kakor sraka; saj si se hvalil, da imaš denarja na razpolago, kolikor ga hočeš, in če je temu res tako, potem se pa kar na noge postavi in naroči — pa tudi plačaj — za čukarijo mramornato kamenje iz Nabrežine, cerkveno obzidje pa pusti pri miru, ki so ga farani skupaj spravili in ne ti. — Farani, čuvajte se!

d Št. Janž. Na dan sv. Alojzija, to je dne 21. junija, je dobil naš dušni pastir, župnik g. Bajec, 30 kozic in enega kozlaplemenjaka. Omenjena čreda je tako neznanosko debela, da bi se dalo na kolkove klobuke obešati; nekdo je to poskusil in posrečilo se mu je. Ko so kozice s kozlom prišle na kolodvor, je bil župnik Bajec gotovo razdražen ter poslal k slavnostnemu sprejemu svojega zastopnika, gospo Cilo Brodschneiderjevo, katera je ponosno kot kozička, korakala sredi med kozicami. Te uboge »tolste« kozice s kozičko, so pričele na polurnem potu pešati in morali so jih nositi za tilnikom. Kozice so se imele razdeliti med male revne posestnike za polo-

vično ceno. Kakor pa vse kaže, se jih bo bore malo v to svrhu spečalo, ker imajo previsoko ceno. Kupljene so nekje na Nemškem in stanejo po starosti od 50—120 K, torej stane molžna kozica s polovično ceno 50—60 K. Mož, ki sliši na ime Anton Sternad, katerega je župnik raz prižnice pohvalil, da je jako preudaren, se je izrazil, da je najboljša kozica vredna komaj 34 K, kar se je pa drugim zdelo še previsoko ter jih ne bodo hoteli po tisti polovični ceni plačati. Župnik Bajec, ali ga niste pri teh kozkah zopet polomili, kakor ga je lansko leto polomil deželni odbor pri nemških prašičkih? — Ma, kej če nam to, saj imama denarja zaduosti, sej kmete znama pej še taku farbat, če tud še trinajst milijonov douga nardemo, pej buodo še naši farbi vrjeli. — Od kozic bo imel največ užitka žvinir Rataj Janez, ki je na deželne stroške imel majnikov izlet v Nemčijo. — Kmet, ti jih boš pa plačal. Ni čuda, da imamo že nad 13 milijonov kron dolga.

o Gorenjske novice o

g Iz Mošenj pri Radovljici. Naši klerikalni očetje, kar jih je, menda sedaj lahko spe, ker se jim je posrečilo, spraviti iz naše županije vsepovsod priljubljenega in zaslužnega gosp. nadučitelja Josipa Korošca, ker mislijo, da so s tem spravili iz naše občine tudi neodvisno kmetosko stranko. O tem prihodnjič. Preveč bi bilo, navajati tukaj celo zgodovino in vse preteze, s katerimi je naš klerikalni štab v kiklji in hlačah, deloval proti njemu toliko časa, da se je odločil sam, zapustiti našo občino. Naši klerikalni veljaki so se sicer sramovali, delovati javno in odkrito proti gosp. nadučitelju, ter so porabili zato najzavrzenejše ljudi v občini; da so le-ti opravljali posel denuncijantov. A kljub vsemu obrekovanju niso dosegli ničesar, ter so vsikdar obrekovalci ostali na sramoti in škodi, katere pa menda niso sami trpeli? Kako priljubljen je bil gosp. nadučitelj pri nas, pač jasno priča to: kakor hitro je ljudstvo izvedelo, da gosp. nadučitelj odhaja, je bila takoj od vseh, pošteno mislečih posestnikov podpisana in vložena prošnja na c. kr. deželni šolski svet, da bi gosp. nadučitelj še nadalje ostal pri nas, katera je pa bila, kar smo že naprej vedeli, neugodno zavržena, ker pri deželnem šolskem svetu, kakor pri deželnem odboru velja več volja kakega zarukanega tercijana, kot pa volja vseh posestnikov. Ne vemo sicer, kdaj nas gosp. nadučitelj zapusti, ali naj si bode že kadar hoče, naj služi gosp. nadučitelju zgoraj omenjena prošnja kot zaupnica, izrečena od vseh neodvisnih posestnikov in občanov in pa kot zahvala za vse njegovo delovanje, bodisi za javne koristi, ali v šoli pri naši deci. Naj Vam služi, gosp. nadučitelj, ta prošnja v dokaz, da Vas ljubi in spoštuje skoro cela občina, ker ste delovali vsikdar nesebično, ker drugače bi se ljudstvo gotovo ne zavzelo

toliko za Vas. Naj Vam bodo te skromne vrstice v tolažbo za vse bridke skušnje, ki so Vam jih prizadeli naši »katoliški« možje za časa bivanja v Mošnjah. Pri vseh pošteno mislečih, neodvisnih občanov ostanete v trajnem spominu.

Neodvisni kmet.

g Z Brezij. Prosimo, sprejmite ta dopis v Vaš cenjeni list, da bo svet videl, kaj vse smo se priučili iz klosterskega zidu. To so dela usmiljenja in katoliške politike:

1. Vso vas v medsebojno sovrastvo spraviti.
2. Vdovam škodovati na njihovem premoženju, ako bi se jim moglo.
3. Ute po ameriškem načinu predstavljati.
4. Gostilničarje in izvoščake v samostanskem strahu obdržati.
5. Mejnike postavljati ob javnem svetu tako, da se bomo tudi mi priučili škode, napravljene zavoljo njih po drugih se varovati.

6. Vljudno pozdravljati: ako kateri pozdravi v imenu olike, se morajo patri molče na drugo stran obrniti.

7. Od mrtvih cerkveno vstopnino zaračunati, ker ni mogoče drugače več kak vina iz njega izžeti.

Pater Henrik ima posebno veselje na volilno politiko in mladino obojega spola pozno v noč v klosterskem zidu poučevati nemščino, tako da se zdaj le redko sliši na vasi kaka slovenska beseda pri 15letnem naraščanju; res, nemške Brezje. Zvalilo se je pa pod njegovo vsemogočnostjo nekaj Čukov, njemu za telesno stražo, tako krasnih peruti, da nam jemlje vid, ko jih vidimo poletavati. Povemo pa samostanskim očetom, da stojimo Brezjani na skali, tako trdno, da nas ne premagajo peklenški duhovi. — Drugič kaj več.

Več naprednih kmetovalcev.

g Iz Krašnje. Po preteku šestih mesecev so pri nas rešene pritožbe Janeza Čebulja in župnika Kadunca zoper občinske volitve. Volitve so potrjene in naša zmaga je po natančnem pregledu cesarske vlade veljavna. Mi se nismo prav nič bali, da bi nam volitev razveljavili, pač pa so se naši nasprotniki veselili, da bi še enkrat poskusili svojo srečo pri novih volitvah. Pritožbe zoper volitve so bile brez nog in glave, in tisti, ki so jih skupaj sklanjali, naj se sedaj pogledajo v »ogledalo«, kako dolgos jim je zrasel. Posebno tista pritožba, ki jo je skupaj spackal na podlagi samih neresnic naš ljubi prijatelj iz Blagovice; ta bi bila vredna, da bi jo priobčili v cellem obsegu, da bi še drugje videli, kakšne laži in bedarije se spravijo v klerikalnih pritožbah na dan. Ponujali so se k prisegi, trdili so, da niso bili razglasi nabiti na občinski deski, da niso bile par volilcem izročene volilne legitimacije, da jim komisija ni dovolila zaupnih mož pri volitvah itd. Izkazalo pa se je, da je bilo vse skupaj neresnično, ker so se priprave za volitve in volitve same vršile tako pošteno, da de-

želna vlada, ki vender ustreže klerikalcem, kjer le more, ni našla niti ene pičice nepravilnosti. Ako bi se zgodila le najmanjša napaka, smo prepričani, da bi bile naše volitve razveljavljene. To je res hud poper, ki so ga poduhali s to pritožbo! Ker so sedaj volitve novih odbornikov veljavne, bode prišla volitev župana. Izvoljeni so bili že taki možje, da bodo tudi to volitev izdelali brez Hartmanove pomoči in ne bodo šli njega vprašat, koga naj izvolijo. Gospod Hartman pa naj vzame kos belega papirja in naj zapiše z velikimi črkami: »Laž ima kratke noge.« To naj dene v »rom« in obesi na viden kraj v svoji sobi. Večkrat naj pogleda ta pregovor, morebiti se bode drugič potem premislil, delati take pritožbe zoper poštene volitve.

o Notranjske novice o

n **Postojna.** Keglanje in streljanje na dobitke v prid skladu za »Sokolski dom« v Postojni se je pričelo v nedeljo, dne 23. junija v hotelu »Jama«. Kegljalo in streljalo se bo potem vsaki dan **od 5. popoldne dalje. Zaključilo pa se bo v nedeljo, dne 14. julija**, na dan veselice ob 8. zvečer; ta-krat se bodo tudi razdelila darila.

n **Tamburaško dramatično društvo »Sovič« v Postojni** priredi v nedeljo, dne 7. julija igro »Moč uniforme«. Pred igro nastopi tamburaški zbor; po igri prosta zabava. Čisti dobiček je namenjen v pokritje društvenih stroškov. Vršni se v dvorani »Narodnega hotela« v Postojni; pričetek ob pol 9. zvečer.

n **Z Jeličnega vrha.** Dne 17. junija se je udrila novo zidana in s cementom obokana klet pod kozolcem posestnika Leopolda Raznožnika in je zlomilo gospodarjevemu bratu nogo, da je dne 20. junija umrl. To je kriv zidarski mojster, ki je to delal. Namesto da po gostilnah zabavlja čez liberalce, naj raje svojo obrt tako opravlja, da ne bo njegovo delo ljudi pobijalo.

n **Medvedje Brdo pri Rovtahu.** Pri nas se je obesil že **čez 70 let stari** Primož Mlinar, posestnik, zaradi neke meje v soseski. Odrezal ga je menda njegov slaboumni sin, tako da še živi in mogoče okreva; mož je starokopitnež in hud klerikalec. — Prepričani smo, da če bi bil bolj napreden in bi se izobraževal s čitanjem naprednih časopisov, da si ne bi šel jemati zaradi malenkosti življenja, ki je pač najlepši dar božji.

Ostali slovenski kraji

o **V Trebčah pri Trstu** se je izvršil 18. junija grozen umor. Razni listi so o tem na dolgo in široko poročali. Mi hočemo bralcem »Slovenskega Doma« o tem dogodku kolikor mogoče na kratko, a umljivo nekaj povedati. Župnik Anton Hrovatin je bil imovit mož. Govori se, da je pre-

mogel okoli pol milijona. Podedoval je to ogromno vsoto največ po svojem stricu, ki je bil svoj čas župnik pri Novem sv. Antonu v Trstu. Ta poslednji je bil lastnik mnogih posestev, zlasti na Opčinah, pa tudi drugod. Njegov nečak, zgoraj imenovani Anton Hrovatin, je imel pri sebi dolgo let oskrbnico Katarino Kristan. Zadnja leta svojega življenja, ko je bil vpokojen, preživel je na svojem posestvu v Trebčah. V isti hiši je stanoval tudi njegov brat Matija, ki je bil pa siromak. Bil je v hiši kot nekak gostač. V oporoki je pok. Hrovatin zapustil kuharici Kristan v oskrbo vse svoje premoženje v Trebčah, z dostavkom, da ima stanovati v hiši, katera je bila njegova last. Želel je tudi pokojni, da bi se njegov nečak, Karel Hrovatin, poročil z njegovo kuharico, 38letno Katarino Kristan, o čemer pa fant ni hotel ničesar slišati. — V hiši je bil pogostoma prepir že za časa, ko je živel pokojni župnik Hrovatin. Po njegovi smrti je bilo pa še slabše, ker ni imel kuharice kdo zagovarjati. Ona bi šla rada od hiše, a bi s tem izgubila pravico do premoženja. Dne 18. junija je prišel k njej že omenjeni Karel Hrovatin, luščila je ravno grah, ter jo je prosil, naj bi mu bila porok za posojilo 1000 K. Ona tega ni hotela. Zato ga popade jeza, zgrabi velik nož in ji ga zabode na mnogih mestih v telo, tako, da je kmalu izdihnila. Morilec se je sam javil oblastim. Sedaj so aretirali tudi že omenjenega Matijo Hrovatina. Pač je resničen ljudski izrek, da »farški denar nima teka.«

o **Na Opčinah pri Trstu** se je udeležilo dne 16. junija **čez 15.000 ljudi** sokolske slavnosti. Obhajala se je namreč 30letnica ustanovitve tržaškega »Sokola«. To je hud poper za one, ki si domišljajo, da bodo s Čuki na tržaškem ozemlju dosegli in ugnali »Sokola«. — Tempa passati! — **Roko proč od tržaške okolice!** Tu ni kranjska dežela.

o **Na Kontovelju poleg Trsta** ni bilo letos pri procesiji pravega navdušenja, ker so pevci »štrajkali«. Vsled tega so se morali pa godci toliko bolj napihovati. Sedaj je v cerkvi tiho. Nekateri hočejo, da bi pevci morali vse potrpeti. To pa vendar ne gre. Vsak delavec je vreden svojega plačila. — Vera peša, vera peša...

o **Slovenka izginila v Chicagi.** Dne 1. junija je »Chicago Daily World« prinesel kratko vest, da pogrešajo Katarino Žlogar, 22 let staro slovensko priseljenko, njeni sorodniki. Dne 27. maja je poslalo dekle svoji teti ge. Neži Pirc, 1516 So. 41 C., brzojavko, v kateri ji naznanja, da naj pride ponočno na železniško postajo. Gospa Pirčeva je bila na delu, ko je došla brzojavka, in je to dobila šele na povratku okoli 5. popoldne, nakar se je podala na kolodvor. Ko je prišla tja, že ni bilo več dekleta, ki je baje čakalo do 5. ure in potem odšlo s kolodvora v spremstvu dveh drugih deklet in nekega moškega s črnimi brki. Moški je lomil angleščino. Železniški uradniki

mislijo, da so bili vsi Slovenci, ker so se živahno razgovarjali v tujem jeziku. Gospa Pirčeva baje do danes zama iše svoje nečakinje. Pogrešana Katarina Žlogar je majhne postave, temnih las in okroglična. Doma je iz Ročinje vasi pri Metliki na Dolenjskem. V Ameriki ima dva brata, Josipa in Johna, in neke sorodnike v St. Louisu. Bati se je, da je prišla v pest kake-mu brezvestnemu trgovcu z dekleti. Kdor kaj ve o nji, naj naznani gospe Pirčevi pod gorenjim naslovom.

Razno

Nameravani atentat na nadvojvodo Josipa Ferdinanda. — Vpokojeni katoliški župnik najel atentatorja!

V Ročinju so aretirali nekega posestnika, po domače Colnarja, ki je nameraval izvršiti atentat na avtomobil, v katerem se je vozil pri alpski avtomobilski tekmi nadvojvoda **Josip Ferdinand**. Ta vest se je v prvem momentu zdela malo verjetna, kasneje pa se je izkazala kot **povsem resnična**.

Nadvojvoda Josip Ferdinand pač ni slutil, ko se je vozil na svojem avtomobilu mimo Ročinja, da se je nahajal v smrtni nevarnosti in da je bilo zgolj srečno naključje, da so zločinca prijeli, predno je mogel izvršiti svoje dejane, in vreči pod avtomobil smrtonosno bombo.

Mož, ki so ga v sredo 19. t. m. aretirali v Ročinju, se piše **Anton Ipavic**. Pri hiši se pravi po domače pri Colnarju. Ipavec je mal posestnik. Trdemu kmečkemu delu ni bil nikdar posebno naklonjen, zato je iskal lahkega zaslužka. Kar je zaslužil, je večinoma pognal skozi grlo. Tako se je navadil pijančevanja. Pri kozarcu vina ali čaši žganja pa se človeku razvozlja jezik, da semtertja blekne marsikaj, kar bi sicer skrbno čuval v najskritejšem kotu svoje notranjosti. V tem stanju je tudi Ipavec zapal nekemu svojemu znancu veliko svojo skrivnost, da namerava napasti ob priliki alpske avtomobilske dirke avtomobil številka 64, v katerem se bo vozil nadvojvoda Josip Ferdinand. Njegov znanec seveda ni molčal in tako je prišla stvar na ušesa orožnikom, ki so brez odlaganja Antona Ipavca aretirali. Bilo je to, kakor smo že omenili, v sredo 19. t. m. Aretacija je došla Ipavcu popolnoma nepričakovano. Ko so ga orožniki aretirali, je bil ves iz sebe ter zakričal: »Pustite mene na miru, jaz sem nedolžen, **primite raje nuncsa (duhovnika) na Srednjem, ki me je najel.**«

Orožniki so nato preiskali Ipavčevo hišo in njegova gospodarska poslopja, ter končno našli skrbno **skrito razno razstreljivo**.

Med tem razstreljivom je bil najden tudi **šrapnel**, kakršne rabijo pri gorskih topovih.

Pri hišni preiskavi so našli tudi razna pisma, iz katerih je bilo jasno razvidno, da je Ipavec v resnici snoval nevarne naklepe.

Aretovanca so takoj odvedli v zapor okrajnega sodišča v Kanalu.

Sodnik Zorzi je Ipavca takoj zaslišal. Ker je mož prostodušno vse priznal in izpovedal, da ga je nagovoril vpokojeni vikar na Srednjem, naj izvrši atentat na avtomobil nadvojvode, ker je bilo nadalje iz pisem, zaseženih v Ipavčevi hiši, razvidno, da je dotični duhovnik v resnici zapleten v stvar, je izdal sodnik Zorzi orožnikom povelje, naj aretirajo tudi vpokojenega vikarja na Srednjem. Vikarja so pripeljali v četrtek 20. t. m. ob pol 12. ponoči vkleknjenega v Kanal. Piše se Josip Kadenaro, star okoli 60 let. To je tisti duhovnik, o katerem je »Soča« pretekli teden pisala, da ga neprestano stražijo vojaki, nahajajoči se na Srednjem, da stoji pred župniščem vojaška straža in da sledi vikarju vojak z nasajenim bajonetom celo takrat, ko gre v cerkev mašo brat.

Župnik je bil namreč že dlje časa na sumu, da stoji v zvezi z italijansko vojaško upravo in da opravlja za Italijo vohunske posle.

Na sumu je tudi, da je bil udeležen lanske leto pri vladu v blagajno na Srednjem se nahajajoče lovske stotnije. V tej blagajni so se nahajali važni dokumenti, tikajoči se mejne obrambe. Po vladu so ti dokumenti izginili iz blagajne.

Pred nekaj meseci je na Srednjem skušal nekdo zažgati poslopje, v katerem so nastanjeni vojaki. Mnogo indicij kaže na to, da je tudi pri tem poskusu zažiga imel svoje prste vmes župnik Kadenaro.

Sploh se da iz vseh dosedanjih poizvedb sklepati, da so imeli v župnišču na Srednjem zatočišče razni sumljivi elementi in da so imeli tu tajne sestanke tudi laški obmejni častniki. Na župnikovem domu je bil tudi zasnovan naklep o atentatu na avtomobil nadvojvode Josipa Ferdinanda.

V označenje župnika Kadenara navajamo te-le podatke, ki smo jih prejeli od osebe, ki dobro pozna Kadenara:

Josip Kadenaro je mož, ki je sposoben za vse. Kdor ga pozna, ve, da je čisto mogoče, da je res zakrivil vsa ona dejanja, radi katerih je na sumu. Pred vsem je treba uvaževati, da je možu denar — bog. Za denar, za zlato, bi storil vse, kar bi se od njega zahtevalo. Zato ni izključeno, da bi za bogato plačilo v resnici ne bil v laški službi in da bi ne opravljal vohunskih poslov za italijansko upravo.

Kakšnega značaja je župnik, bo najbolje osvetlilo to-le dejstvo: Josip Kadenaro je bil pred več kakor 10 leti župnik v Dolenji Trebuši. Tu je bil cerkovnik neki Klemenčič, ki ni nikoli skrival svojih svobodomiselnih nazorov, in ki se ni hotel slepo uklanjati župnikovi samovolji. Kadenaro je jel cerkovnika smrtno sovražiti. Da se ga iznebi in da ga uniči, je fingiral

roparski vlom v župnišče in je tega vloma obdolžil cerkovnika Klemenčiča. Preiskava je dognala popolno cerkvenikovo nedolžnost, župnik pa je bil obtožen radi hudodelstva krivega pričevanja. To je bilo leta 1900. Če se ne motimo, je bil župnik tudi obsojen radi onega hudodelstva. Sploh je imel župnik neprestano opravka s kazenskim sodiščem.

Župnik je nastopal kakor absoluten gospodar, in gorje tistemu, ki bi se mu zoperstavljal ali mu nasprotoval. Dotičnika je uničil na ta ali oni način, zakaj v sredstvih ni bil nikoli zbirčen.

Župnik Josip Kadenaro je doma iz Breginje, ki leži, kakor je znano, tik laške meje.

Vsa rodbina Kadenaro je imela že od nekdanj tesne zveze s sosedno Italijo. V njihovi hiši so se zbirali vsi, ki so prihajali iz Benečije. Župnika Kadenara brat je bil pred kakimi 20 leti župan v Breginju. Tu je gospodaril, kakor kak tuški paša v besede pravem pomenu.

Vse se mu je moralo pokoriti in brez-pogojno uklanjati. Kar je on želel, to se je moralo zgoditi, ne glede na to, ali je bilo prav ali ne. A ne samo nasilnik, marveč tudi pohotnik je bil, kakršnih se le redko najde med ljudstvom. Žena ali dekle, če mu je ugajala, je morala biti njegova, ako ne zlepa, pa zgrda. Kdor mu ni bil po volji ali kdor se je drznil mu nasprotovati, tega je brez pardona uničil. Ni čuda potem, da se je pred njim vse treslo in da ni bilo nikogar, ki bi se upal nastopiti proti njemu.

Ko pa je jel posegati brez vsakih skrupljev po občinskem premoženju, se je vendarle pojavila v občinskem odboru opozicija proti njemu. Prišlo je do sodne preiskave in ob koncu koncev je bil župan Kadenaro obtožen radi hudodelstva goljufije in radi sokrivde pri umoru. Bilo je to leta 1895. Porotna obravnava se je vršila v Gorici in je trajala polnih 12 dni. Obravnava se je končala s tem, da je bil Kadenaro obsojen radi hudodelstva goljufije v večletno ječo, sokrivde umora pa je bil oproščen, ker se mu ni moglo dokazati, da bi bil res dal umoriti Filipiča, s čegar ženo je imel ljubavno razmerje. Vkljub temu pa je bila vsa javnost prepričana, da je zagrešil tudi ta zločin.

Kakšen strah je vladal pred županom Kadenarom, ilustrira najjasneje to-le: Tik pred obravnavo proti Kadenaru je prišel breginjski I. občinski svetovalec Lenkič, ki je započel borbo proti Kadenaru, z 12 občinskimi odborniki vprašat nekega odvetnika, če se je nadejati, da bo Kadenaro obsojen. Ko je dotični odvetnik to vprašanje potrdil, so možje izjavili: »Ako ne bo obsojen, nam ne kažu drugega, kakor da vsi skupaj poskačemo v Sočo!«

Značilno za naše razmere je, da je bil ta Kadenaro pičlo leto, predno je bil obsojen, na priporočilo primorske vlade odlikovan z zlatim križcem za — zasluge!

LISTEK.

Matizarjeve zgođe in nezgođe.

(Dalje.)

V Ljubljani so neki penzionirani pijanci, ki pravijo, da se jim reče abstinentje, pogruntali, da je vino od hudiča, da nas v greh napeljuje in zapeljuje ter da je vera vsled tega v nevarnosti. Zato vrtajo in vrtajo in upajo, da bodo prevrtali, da se vino čisto prepove. Če je vino res tako neskončno nevarno, da po njem lahko izgubimo svojo vero, potem je seveda potrebno, da se prepove in da se bomo od tistih mal shajali pri občinskih vodnjakih vsak s korcem v rokah in se bomo tam pomnili, kako je bilo časih, ko smo še vino pili.

»Kdo ti je pa pravil to?« vpraša Kobilica neverjetno.

»Pravil, nihče mi ni pravil, ampak bral sem,« zareži Matizar, »misliš, da sem tak kot ti, ki nobene kljuge ne poznaš? Jaz berem knjige in časopise, seveda samo katoliške, da me hudič ne preslepi in da ne spravljam večnega zveličanja svoje duše v nevarnost. In tam sem bral, da so celo presvetli knez in škof zato, da se odvadijo vina. Potem bomo pri beri lahko več dajali ter pri ofrih, kar spet pride v korist naši neumrjoči duši.«

»Jaz že ne bom več dajal,« oglasi se Martenovec, kmet iz Lok, »še to, kar dam, preveč dam.«

»Vsak ne bo rekel tako,« pravi Matizar, »vsak ni tako neumen, da bi svojo dušo zametaval, kot jo češ ti. Vsak bo vesel, če si more v nebesih zboljšati svoj prostor, ne pa, da bi brezvestno odklanjal milosti, ki mu jih odreja duhovska previdnost. Glej, Martenovec, da se ne boš kesal.«

»Jaz že nikoli,« odreže se oni čisto brezversko, »vino so pili naši predniki, pija ga po farovžih, pa še kako ga pija — le pojdi kak poseben dan tja — pa zato nobene ne jemlje hudič. Veš, Matizar, ti in tisti tvoji ljubljanski preroki se pojdite solit in si iskat bolj neumnih ljudi, kot smo mi.«

Tudi drugi so pritrdjevali Martenovcu.

»Saj ne rečem, da ne boste več pili vina,« tolaži Matizar, »toda javno ga ne boste smeli več, samo na skrivaj. Ravno tako kot Hruševac na tistem kuha šnops, financarjem pa kaže zapečaten kotel: seveda, ker ima dva kotla! Tako bomo tudi mi naredili: podnevi in vpričo vseh se bomo napajali z vodo kot živina, da bomo vsi zeleni, ponoči se bomo pa zbrali pri Topolovcu kot tihotapci in pili skrivaj vino kot žabe. Če bo duši pretela nevarnost, da jo zgrabi za vrat peklenški hudir, pojdemo k spovedi, pa bomo rešeni zla, vino bomo pa vseeno pili. Saj tisti ljubljanski

vodni oznanjevalci ravno tako delajo, če se jim bolj natanko pogleda na prste.«

»Kaj pa žganje?« vpraša Tomažek.

»Tudi žganje bo prepovedano, to pa še posebej, ker ga je prav hudič prinesel na svet, oziroma on naučil ljudi kuhati ga. Hudič je namreč opazil, da če se ljudje napijejo vina, so veseli in pojo. To ga je jezilo, ker niso nič kleli in se pretepali. Zato je skuhal žganje in ga dal piti človeku. Namen se mu je posrečil, kajti takoj prvi žganjepivec je ves divji vse doma razbil, pred vsem seveda svoji babi čeljusti, in od takrat je toliko hudega na svetu. Učeni cerkveni učenci mislijo, da je že Kajn pil žganje, da je potem ubil Abela, pa izpričano doslej še ni.«

Možakarji so verno poslušali Matičarja. Ko je končal, so molčali par trenutkov, potem je pa moral Topolovec brž prinesiti kakih petnajst pollitrov vina naenkrat, taka žeja se jih je lotila.

»Tako je prav!« je vpil Matičar, »ko bo sad prepovedan, potem bo šele dišal! Še nam en štefan, da se Kobilica ne bo tako kislo držal, kot bi ga bil iz kislega mleka potegnil. Pa zapojmo kakšno, drugače se bomo začeli jokati kot otroci, ko jim mati vzame cucelj. Ti, Tomažek, imaš precej visok glas, ker te baba doma krtači, namesto da bi ti njo, kot se spodobi za poštenega zakonskega moža, boš čez vzel, jaz bom naprej pel, drugi boste pa pomagali.«

Matičar je zvrnil kozarec vina v suho grlo, udaril po mizi s pestjo, in zaorila je vesela pesem, ki se je razlegala po vsej vasi:

Sem lahko vesela,
k' bo jutri nedelja,
ker bo sveti Anton,
moj'ga fanta patron,
k' bom videla ga,
preljub'ga moj'ga,
k' bo svečke prižigal,
pa men' bo pomigal,
pa bo svečko prižgal,
se mi bo nasmejaj,
drev' pa pri meni zaspal.

Zavriskali so, kar je bilo še takih grl, potem pa zapeli:

Bog vari nesreče,
naj mokro dol steče,
veseli smo zdej,
od ognja smo frej.

»Kobilica, ali spiš?« je zavpil Matičar, da se je ogovorjeni stresel, »kaj misliš, da zato pojemo, da boš ti spal?«

Kobilica je imel že vse krvave oči in se je trudil, da bi gledal, a trepalnice so mu same zlezle vkup.

»Sevda,« smejal se je Matičar, »zmirom je kozarec pred teboj; Topolovec, prinesi mu pisker, da si bo sam točil in da pridemo tudi mi drugi kaj na vrsto!«

Kobilica se je samemu sebi smilil; zaspan je bil, Matičar ga je špikal in vrhu tega se mu je vse smejalo, ker se ni znal

odgovoriti; bil je namreč revež na duhu. Končno je vendar iztaknil misel in rekel:

»Kaj mi boš očital tistih par kapelj; ali misliš, da si sam ne morem kupiti vina?«

»Kaj kvasiš?« zavpil je Matičar in se stegnil proti njemu, »kaj bi rad? — Topolovec, pisker prinesi, pa kar precej ga prinesi, da bomo to žejno žabo napojili.«

Krčmar je res moral prinesiti lonec, ki je držal nad pol litra. Matičar ga je nalil z vinom do roba, ga porinil pred Kobilico in velel:

»Zdaj pa, Kobilica, kakor hitro ne izpiješ takoj do dna, zlit ti ga bom za vrat.«

Krojač je bil v očitnem strahu pred Matičarjem, ki je divje gledal, kar je Kobilici vzelo še tisto betvico poguma, ki ga je imel. Brž je prijel za lonec z obema rokama in jel piti.

Vse se je smejalo, da so tekale solze iz oči.

Kobilica je pil, dolgo pil, končno pa postavil lonec na mizo.

»Ne morem več,« dejal je.

»Moraš!« zagrmel je Matičar.

»Če pa ne morem!« prosil je milo Kobilica.

»Ti ga zlijem za vrat,« grozil je pasji trgovec ter hotel prijeti za lonec in izvršiti izrečeni namen.

Kobilica je pogledal obupno, prijel za lonec in ga izpraznil popolnoma.

»Vidiš, da nisi tako neumen, kot bi si človek mislil, če pogleda tvoj obraz,« smejal se je Matičar, a njegove besede so bile strupene; »kaj ne, bolj pametno pod kožo kot samo za srajco, ha, ha! Zdaj me pa nikar več ne prosi, da si ne boš še kaj drugega izprosil. Kar zaspi, mi pa udarimo še eno!«

Topolovec je spet nosil vina na mize, pivci so pa začeli pesem o jagerčkah in o dekletu s čisto novo laternico, ki je ni hotelo posoditi, da bi se ne pripetila nesreča in da bi se ne pobile šajbice.

Matičar je zapel:

Kar so me mam'ca navadli,
tisto navado jaz 'mam,
mam'ca so fante ljubili,
jaz pa dekleta štemam.

»Ti, Matičar,« oglasi se čevljar Rogelj, ki je sedel pri mizi za vrati, »zakaj se pa ti ne oženiš, ki tako rad kakšne zaljubljene in poskočne poješ?«

»Saj res,« pravi Toncelj, ki je mešetaril na vsakem živinskem sejmu daleč naokrog, »enkrat so že pravili, da si bil že čisto blizu fajmoštrove štole, pa se ti je vse scijazilo?«

Drugikrat bi bili Matičarja s takim vprašanjem razjezili, da bi začel razsajati. Danes je bil pa izredno dobre volje. Izpred Tomažka je potegnil kozarec, si oplaknil usta z vinom, dregnil Kobilico, ki je smrčal naslonjen na mizo, ter rekel:

»Rogelj, če še nikoli nisi bližnjemu želel nesreče, si jo nocoj meni. Zato ker si

oženjen in veš, kaj je zakon in kaj je baba. Tisti, ki se ženi, je podoben človeku, ki je segel v vrečo, kjer je bilo dvetindevetdeset gadov in ena sama jegulja, pa je mislil, da bo jeguljo potegnil ven. Norec! Zakon je prva neumnost, ki jo storiš, ko misliš, da si pameten postal. Z zakramentom zakona je po navadi v zvezi zakrament pokore, zato imata besedi poroka in pokora iste črke. Nikoli ne spoznaš potrpljenja tako natanko, kot kadar si oženjen, posebno ker te zna baba bolj učiti potrpljenja kot ga pa sama zna prenašati. Pravijo, da je zakon z medom namazan križ. Toda tisti med se kmalu polize, včasih že v par dneh, potem imaš pa križ brez medu, ker ga ni nikogar, da bi ti med znova mazal nanj, najmanj pa seveda žena. Če manj enkrat ne pokesal, da jo je vzel v zakon.«

»Če imaš ženo, imaš red,« o pravem času ješ, o pravem času greš spat,« ugovarja Rogelj.

»Red pa red!« posmehuje se Matičar, »posebno če se vsak dan po dvakrat z babo pretepava, kot se ti in tvoja stara. To je red, kaj ne? O ti hinavec ti grdi! Če si oženjen, ti ni treba nikoli hoditi k spovedi, ker ti baba napove vse tvoje grehe tolikrat, da že brez kesanja zaslužiš njih odpustanje. Brusi ti jezik, kot bi še ne bil dosti špicast, potem ti pa trobi, da si je lajšala srce, ker se ji tako hudo godi! Kaj je pa vrag silil v zakon kot vešča v luč! Zato je pa z babjimi jeziki tlakovan pekel. Prav malokdo si zna pomagati proti tej zakonski nadlogi; jaz sem poznal dva, ki sta svoji babi ozdravila predolgega jezika. Morebiti tudi vam kdaj prav pride tisto zdravilo, zato ga bom povedal.

(Dalje prihodnjič.)

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Izpustili smo zopet precej dopisov iz raznih krajev. — Prosimo potrpljenja, pride vse na vrsto!

Ker priobčuje

Slovenski Ilustrovani Tednik slike

in opise o zanimivih dogodkih, znamenitih osebah itd. ter tudi povesti, humoreske, novice itd. bo gotovo vsa-
kogar zanimal in zadovoljil.

»Slovenski Ilustrovani Tednik« priobčuje najznamenitejši roman iz jugoslovanske zgodovine »V burji in viharju«, ki ga novi naročniki lahko dobe še vsega. Ker bo z julijem t. l. začel priobčevati tudi roman »V službi kalifa«, bo torej prinašal dva zanimiva, jako privlačna romana.

Naročite si »Slov. Ilustrovani Tednik«, ki stane četrtletno le 2 K, polletno pa 2 Kl

Tovarna kemičnih izdelkov **Golob & Ko.** : Ljubljana - Vič :

priporoča sledeče predmete:

Ilirija kremo za usnje, Ciril in Metodovo čistilo za kovine, Ciril in Metodovo mast za usnje, Ilirija parketno voščilo, kolomaz, strojno olje i. t. d.

Cena in kvaliteta povse konkurenčna. Zahtevajte izborne domače predmete odločno povsod!

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 22. junija 1912.

Gradec: 56, 61, 60, 21, 83.

Dunaj: 69, 72, 23, 76, 70.

Dvignjene v sredo, dne 26. junija 1912.

Brno: 78, 86, 16, 8, 18.

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

Kri! In dober zajutrak dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. Polovico stroškov prihranite

Moč! v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**,

Zdravje! to je dr. pl. Trnkóczyja **SLADNI ČAJ**.

En zavoj velja 50 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalogi.

Lekarna pl. Trnkóczy

.. v Ljubljani zraven rotovža. ..

10 zapovedi

za kmetovalca in 10 zapovedi za zdravje, vsake posebej na papirju tiskane, dobi vsak človek zastoj, tudi po pošti, ako po nje piše v lekarno Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani.

Priporočamo našim **Kolinsko cikorijo** : : gospodinjam : : iz EDINE slovenske tovarne v Ljubljani.

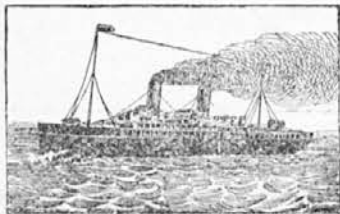
Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2., lastna hiša.

Obrestuje vlogé na knjižice s $4\frac{1}{2}\%$, v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 800.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za vsa tuja denar. Promet na leto čez 1000 milijonov kron. Preskrbuje vse denarne zadeve najkulantneje.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

SAMO 6 DNI! z brzoparniki Francoske družbe, Edina najkrajša vožnja čez

brzoparniki

»La Provence«, »La Savoie«,
»La Lorraine«, »La Touaine«,
»Rochambeau«, »Le Chicago«.

Vozni listek za Ameriko in nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja vozni listkov po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov.

Vsa pojasnila istotam radovoljno in brezplačno.

HAVRE NEW-YORK

Veljavni vozni listek za vse razrede franc. linije dobiš le pri

ED. ŠMARD

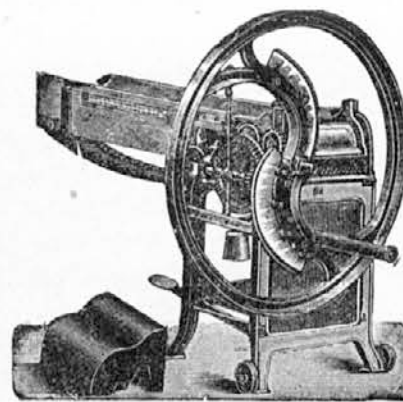
oblastveno potrjena pisarna

Ljubljana, Dunajska cesta 18 nasproti gostilni »pri Figovu«.

Vozni listek za Ameriko in

po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov.

Vsa pojasnila istotam radovoljno in brezplačno.

Trgovina z železnino in poljedelskimi stroji.

Fr. Stupica v Ljubljani

priporoča 37

svojo veliko zalogo poljedelskih strojev najbolje sestave kakor:

Deernig - kosilnice, obračalnice, grablje, benzin motorje za poljedelstvo in malo obrt, pluga, brane, si moreznice, čistilnice, prese za mrvo, grozd in sadje po znani najnižjih cenah.

Velika zaloga raznovrstne železnine, orodja itd. cementa, traverz, šin in vseh v železnino spadajočih predmetov.

Ceniki na zahtevo brezplačno!

Ceniki na zahtevo brezplačno!

F. P. VIDIC & KOMP., LJUBLJANA

== tovarna zarezanih strešnikov ==

ponudi vsako poljubno množino pat. dvojno zarezani

strešnik - zakrivač

s poševno obrezo in priveznim nastavkom „sistem Marzola“.

Brez odprtín navzgor!

Streha popolnoma varna pred nevihtami!

Najpreprostejše, najcenejše in najtrpežnejše kritje streh sedanjosti.

Na željo pošljemo takoj vzorce in popis.

== Spretni zastopniki se iščejo. ==

